

Národní akční program
bezpečnosti a ochrany zdraví při práci
na období 2008 - 2009

Schválen na 16. zasedání Rady vlády pro BOZP dne 10. 12. 2007

Úvod

Národní akční program bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na období 2008 - 2009 (dále jen „národní program“) je krátkodobým programovým dokumentem Rady vlády pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci. Jsou jím rozpracovány záměry stanovené Národní politikou bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, schválenou usnesením vlády ČR č. 475 ze dne 19. 5. 2003 (dále jen „národní politika BOZP“), a naplňovány cíle Priorit národní politiky na léta 2007-2008, schválených Radou vlády na jejím 12. zasedání dne 8. 12. 2006. Navrhovaný národní program úzce navazuje na předchozí národní program pro rok 2007 a přijímá návrhy na opatření, které byly součástí hodnocení jeho naplňování.

Vedle úkolů vycházejících z dokumentů přijatých v předchozím období na národní úrovni jsou do národního programu aktuálně zařazeny i krátkodobé úkoly a střednědobé úkoly s termínem zahájení v období 2008 až 2009, směřující k naplňování „Strategie Společenství pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci na období 2007 – 2012“ (dále jen „strategie Společenství“), přijaté Evropskou unií ke zlepšení kvality a produktivity práce.

Střednědobá strategie Společenství si s ohledem na nové podmínky ve světě práce a předpokládaný vývoj ve společnosti, stanovila pro období 2007 až 2012 zejména následující priority

- zabránit vysokým celospolečenským a hospodářským ztrátám způsobeným pracovními úrazy a nemocemi z povolání,
- naplnit právo zaměstnanců na uspokojivé pracovní podmínky, kulturu práce a přispět ke zvýšení pracovní schopnosti každého pracovníka a předcházení předčasného odchodu z trhu práce,
- posílit konkurenceschopnost, produktivitu a zvýšení ekonomické výkonnosti zlepšováním podmínek práce a motivací zaměstnavatelů a zaměstnanců podpořit hospodářský růst a zaměstnanost.

Prvořadým cílem strategie Společenství je trvalé snižování výskytu pracovních úrazů a nemocí z povolání s tím, že si klade strategie za cíl snížit výskyt pracovních úrazů v rámci EU do roku 2012 o 25 %. Ke splnění tohoto záměru musí být na národní úrovni dána přednost provedení souboru opatření, která přispějí ke zvýšení úrovně dodržování právních předpisů, zejména v malých a středních podnicích a v rizikových odvětvích.

V revidované národní politice, která by měla být schválena v prvním pololetí roku 2008, bude v souladu se strategií Společenství věnována zvláštní pozornost zejména

- zvýšení preventivní účinnosti dohledu nad zdravím (efektivita prevence v rámci poskytování závodní preventivní péče),
- vyrovnání se se sociálními a demografickými změnami (stárnutí společnosti a prodlužování aktivního věku),
- novým trendům v zaměstnávání (OSVČ, agentury práce, migrace),
- opatřeními ve prospěch rehabilitace a opětovného začleňování pracovníků dlouhodobě vyloučených z trhu práce z důvodu pracovního volný pohyb osob, nemoci z povolání nebo zdravotního postižení,
- účinnějšímu vynucování právních předpisů (inspekční orgány),

- posílení soudržnosti dalších národních politik s cílem snížit celospolečenské ztráty z důvodu poškození zdraví z práce (BOZP, vzdělávání, veřejné zdraví, zaměstnanost, konkurenceschopnost),
- začlenění tematiky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci do výchovných a vzdělávacích programů,
- integrace otázek BOZP do podnikového systému řízení (zejména malé a střední podniky - motivace, technická pomoc, ekonomické pobídky, úloha zástupců zaměstnanců),
- identifikaci nových a nastupujících rizik (stanovení priorit výzkumu a vývoje),
- podpoře duševního zdraví na pracovišti (zejména prevence stresu a násilí na pracovišti).

Při stanovení konkrétních opatření národního programu pro období 2008 – 2009 byly zohledněny výše uvedené priority a stanoveny cíle, jejichž naplnění je reálné v krátkodobém horizontu dvou let nebo jsou vytvořeny podmínky pro zahájení jejich realizace.

S ohledem na připravované předsednictví České republiky v Evropské unii v prvním pololetí roku 2009, byly do národního programu BOZP pro období 2008 – 2009 zařazeny i úkoly související s přípravou a samotnou realizací aktivit v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci ve sledovaném období.

A. Právní oblast

Cíle: K naplňování cílů národní politiky BOZP a v souladu se strategií Společenství je nutné vytvořit potřebné podmínky pro motivaci a podporu všech subjektů v oblasti prevence bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, k zajištění dostupných a kvalitních pracovně lékařských služeb, ke snížení sociálně ekonomických důsledků poškození zdraví z práce cestou cílené rehabilitace a zpětného začleňování po úrazu a nemoci na trh práce a k vytvoření podmínek pro efektivní výkon státní kontroly v oblasti BOZP. K zajištění těchto úkolů je třeba řešit v právní oblasti

Priority:

- Urychleně přehodnotit systém úrazového pojištění zaměstnanců, dokončit jeho právní úpravu a zahájit realizaci v praxi.
- Připravit návrh právní úpravy pracovně lékařské péče.
- Dokončit práce na návrhu právní úpravy rehabilitace osob se zdravotním postižením.

Opatření:

1. Zpracovat harmonogram prací dalšího postupu při zavedení systému úrazového pojištění zaměstnanců.

Zodpovědnost: MPSV
Spolupráce: MZ, ČBÚ
Termín: 30. června 2008

2. Zpracovat návrh zákonné úpravy pracovně lékařské péče, která bude zahrnovat zejména vymezení jejího obsahu, rozsahu, financování a kontroly kvality, včetně zajištění preventivní lékařské péče žákům při praktické přípravě na povolání a posuzování zdravotní způsobilosti při volbě povolání.

Zodpovědnost: MZ
Spolupráce: MPSV, MF, sociální partneři, Společnost pracovního lékařství a Česká společnost dorostového lékařství ČLS J. E. Purkyně
Termín: 31. prosince 2008

3. Zpracovat návrh zákonné úpravy rehabilitace osob se zdravotním postižením.

Zodpovědnost: MPSV
Spolupráce: MZ, MŠMT
Termín: 31. prosince 2008

4. Zpracovat návrh zákona o bezpečnosti provozu vyhrazených technických zařízení.

Zodpovědnost: MPSV, ČBÚ
Spolupráce: MPO, MD, MV, MO
Termín: 31. ledna 2009

5. Zpracovat návrhy právních úprav k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních při vzdělávání a při souvisejících činnostech v poskytování školských služeb.

Zodpovědnost: MŠMT
Spolupráce: MPSV, MZ
Termín: 31. března 2009

6. Zpracovat analýzu povinností ukládaných vysokoškolským institucím k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví studentů, vyplývajících ze zákona o vysokých školách, a uplatňování nynější právní úpravy v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví studentů při výuce. Navrhnout případná legislativní, organizační a metodická opatření.

Zodpovědnost: MŠMT
Spolupráce: MPSV
Termín: 30. listopadu 2008

7. Novelou vyhlášky MŠMT č. 64/2005 Sb., o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů, blíže vymezit pojem nepřítomnosti dítěte, žáka a studenta ve škole a školském zařízení.

Zodpovědnost: MŠMT
Spolupráce: MPSV
Termín: 31. prosince 2008

8. Pokračovat v tvorbě jednotné terminologie pro oblast BOZP, připravit harmonogram prací, technická a organizační opatření a zapojit do spolupráce zainteresované odborné subjekty.

Zodpovědnost: MPSV
Spolupráce: MZ, MPO, ČBÚ, SÚJB, sociální partneři
Termín: průběžně 2008 - 2009

9. Připravit návrh na ratifikaci Úmluvy Mezinárodní organizace práce č. 81 z roku 1947, o inspekci práce v průmyslu a obchodě, a Úmluvy č. 129, o inspekci práce v zemědělství.

Zodpovědnost: MPSV
Spolupráce: MZ, ČBÚ, MPO, MZE
Termín: 31. prosince 2008

10. Zpracovat návrh nařízení vlády, kterým se vydává aktualizovaný Seznam nemocí z povolání.

Zodpovědnost: MZ
Spolupráce: Společnost pracovního lékařství a
Společnost nemocí z povolání
ČLS J. E. Purkyně
Termín: 31. prosince 2008

11. Zpracovat návrh prováděcího předpisu k § 347 zákoníku práce k institutu ohrožení nemocí z povolání.

Zodpovědnost: MZ

Spolupráce: MPSV, Společnost pracovního lékařství a Společnost nemocí z povolání ČLS J. E. Purkyně

Termín: 31. prosince 2008

B. Ekonomické nástroje podpory BOZP

Cíl: V souladu s prioritami strategie Společenství a k naplnění cílů národní politiky zajistit odpovídající zdroje a prostředky pro ekonomické pobídky ke zlepšování úrovně BOZP, zejména na podnikové úrovni, dále prostředky na podporu aktivit a subjektů v oblasti prevence a rehabilitace.

Opatření:

12. Připravit a projednat v Radě vlády pro BOZP návrh na zajištění finančních zdrojů v oblasti prevence BOZP a poúrazové rehabilitace pro období do zavedení systému úrazového pojištění.

Zodpovědnost: MPSV

Připraví: Pracovní skupina Rady vlády

Spolupráce: MF, MPSV, MZ, MPO, ČBÚ, sociální partneři

Termín: 30. dubna 2008

13. Provést analýzu využitelnosti programů zdrojového financování fondů EU v působnosti MPO a MMR k účelům podpory projektů malých a středních podniků zaměřených na BOZP.

Zodpovědnost: MPO, MMR

Spolupráce: MPSV, MZ, ČBÚ

Termín: 30. září 2008

14. Zpracovat návrh metodiky pro provádění cost/benefit analýzy (analýzy nákladů/přínosů) na úrovni podniku, včetně návrhu jejího efektivního zavedení v podnikové praxi.

Zodpovědnost: MPSV, MZ, MF

Spolupráce: sociální partneři, odborné instituce

Termín: 30. října 2008

15. Pravidelně informovat a vyhodnocovat účast ČR v grantech vyhlášených Evropskou komisí v rámci programu PROGRESS, zaměřených na pracovní podmínky a BOZP.

Zodpovědnost: MPSV

Termín: dvakrát ročně

C. Informační systém

Cíl: K naplňování priority strategie Společenství ve snižování četnosti pracovní úrazovosti stanovit měřitelné ukazatele a cíle pro snižování počtu pracovních úrazů a nemocí z povolání, zejména pro vybrané kategorie pracovníků (například vysoce riziková odvětví, rizikové profese, druhy subjektů). Vytvářet podmínky pro implementaci připravovaného Nařízení Evropské komise a Rady o statistických informačních systémech v oblasti BOZP.

Opatření:

16. S cílem zefektivnění činnosti orgánů státní správy a zkvalitnění plánování a koordinace preventivních činností v oblasti BOZP připravit po technické, organizační a legislativní stránce návrh na propojení informačních zdrojů správních úřadů (zahrnující data z oblasti bezpečnosti práce, ochrany zdraví, prevence závažných havárií, požární ochrany, ochrany životního prostředí).

Zodpovědnost: MPSV, MZ, ČBÚ, MD, MŽP

Spolupráce: MV, MO, MD, MPO

Termín: 31. prosince 2008

17. V Radě vlády pro BOZP projednat vývoj a stav na úseku pracovních úrazů, školních úrazů, úrazů studentů připravujících se na budoucí povolání na pracovištích, nemocí z povolání a ohrožení nemocemi z povolání a navrhnout konkrétní opatření na úseku prevence, propagace a osvěty.

Zodpovědnost: příslušná ministerstva a orgány státní správy

Termín: každoročně

D. Výzkum a vývoj

Cíle: V souladu se strategií Společenství zaměřit výzkum nových a existujících rizik zejména na prevenci psychosociálních rizik, muskuloskeletálních onemocnění, na výskyt nebezpečných chemických látek, reprodukční rizika, rizika vyplývající z nanotechnologií, nové formy organizace práce, nedostatky při řízení BOZP na podnikové úrovni, na problematiku zpětného začleňování osob po úrazu a nemoci na trh práce a aspekty rovnosti žen a mužů. Zvláštní pozornost směřovat k řešení problematiky sociálních a demografických změn (stárnutí společnosti a prodlužování aktivního věku).

Opatření:

18. Realizovat priority výzkumu a vývoje BOZP schválené na léta 2008 – 2010.

Zodpovědnost: MPSV, MZ, MŠMT

Spolupráce: ČBÚ, MD, MV, MO

Termín: období 2008 - 2010

E. Výchova a vzdělávání

Cíl: Začlenit bezpečnost a ochranu zdraví při práci do výchovných a vzdělávacích programů, zkvalitnit úroveň vzdělávání v oblasti BOZP při přípravě na budoucí povolání, vzdělávání na podnikové úrovni a vzdělávání odborníků.

Opatření:

19. Provést analýzu současného zařazení oblasti BOZP do systému vzdělávání v ČR a na základě této analýzy připravit příslušná opatření.

Zodpovědnost: MŠMT, MPSV

Spolupráce: ČBÚ, MD, MZ, MV, MO, ČMKOS

Termín: úkol pro období 2008 - 2010

F. Poradenství, osvěta a propagace

Cíle: V rámci zvýšení úrovně prevence BOZP usnadnit zejména malým a středním podnikům přístup k odbornému poradenství. Zajistit tvorbu a poskytování jednoduchých nástrojů pro hodnocení rizik a manuálů BOZP pro různé skupiny uživatelů a šířit příklady správné praxe.

Opatření:

20. Napomáhat cestou preventivních programů kontrolních a dozorových orgánů „Bezpečný podnik“, „Podnik podporující zdraví“, „Zlatý Permon“, ke zvyšování úrovně BOZP a zlepšování pracovních podmínek. Propagovat tyto programy v Evropě.

Zodpovědnost: kontrolní orgány MPSV, dozorové orgány MZ, ČBÚ

Termín: průběžně

G. Prosazování a vynucování dodržování pravidel

Cíl: Zajistit účinnější zavádění, prosazování a vynucování právních předpisů prostřednictvím inspekčních orgánů, zaměřit pozornost na nové trendy v zaměstnávání (OSVČ, agentury práce, volný pohyb osob) a zvýšení účinnosti prevence v oblasti ochrany zdraví při práci. K dosažení cíle zajistit efektivní spolupráci zainteresovaných subjektů v oblasti BOZP na národní i regionální úrovni (státní orgány, sociální partneři, samospráva, odborné instituce a další).

Opatření:

21. Zpracovat koncepce činností všech inspekčních orgánů zainteresovaných v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v ČR, ve vazbě na priority strategie Společenství, projednat je v Radě vlády a přijmout konkrétní opatření k zajištění efektivního zavádění, prosazování a vynucování dodržování právních předpisů v oblasti BOZP.

Zodpovědnost: MF, MPSV, MZ, ČBÚ, MŠMT,
MV, MO, SÚJB, MŽP

Termín: 30. června 2008

22. V souladu se schválenými zásadami pro regionální spolupráci státních orgánů působících na úseku kontroly v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, zástupců zaměstnavatelů a zaměstnanců, orgánů samosprávy a odborných institucí, pokračovat v přípravě sítě regionálních výborů a informovat Radu o postupu prací.

Zodpovědnost: kontrolní orgány MPSV, dozorové orgány MZ, ČBÚ, orgány samosprávy (MV)

Spolupráce: sociální partneři, odborné instituce

Termín: 30. června 2008

H. Zahraniční a mezinárodní spolupráce

Cíl: Ve spolupráci s institucemi a členskými zeměmi Evropské unie se především zaměřit na zajištění přípravy a úspěšného průběhu aktivit v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v rámci předsednictví České republiky v Evropské unii v roce 2009.

Opatření:

23. Projednat v Radě vlády pro BOZP návrh aktivit v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v rámci přípravy a v průběhu předsednictví České republiky v Evropské unii, včetně návrhu na jejich zabezpečení.

Zodpovědnost: MPSV, MZ, MŠMT, ČBÚ, MO,
MV, MMR, MPO, MF, SÚJB

Spolupráce: sociální partneři

Termín: 31. března 2008

24. Realizovat evropské informační a kontrolní kampaně zaměřené na oblast BOZP v úzké spolupráci se zainteresovanými resorty a sociálními partnery, například Evropskou kampaň o hodnocení rizik.

Zodpovědnost: kontrolní orgány MPSV,
dozorové orgány MZ, ČBÚ

Spolupráce: sociální partneři

Termín: průběžně

25. Zapojit se do aktivit Evropské sítě podpory zdraví na pracovišti v rámci projektu „Evropa v pohybu“- kampaň pro zlepšení podpory zdraví na pracovišti, orientované na zdravý životní styl v Evropě a v rámci projektu „Podpora správné praxe pro duševní zdraví na

pracovišti“, a koordinovat celostátní kampaně pro zaměstnavatele, které budou zaměřeny na zdravý životní styl zaměstnanců.

Zodpovědnost: MZ

Spolupráce: sociální partneři

Termín: průběžně